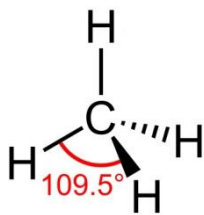
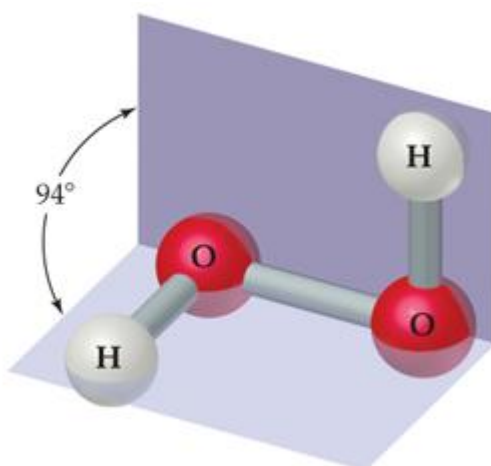

Vazebný úhel je nám dobře znám – **je určen trojicí atomů** a například v methanu (i dalších nasycených uhlovodících) je úhel H–C–H přibližně $109,5^\circ$.

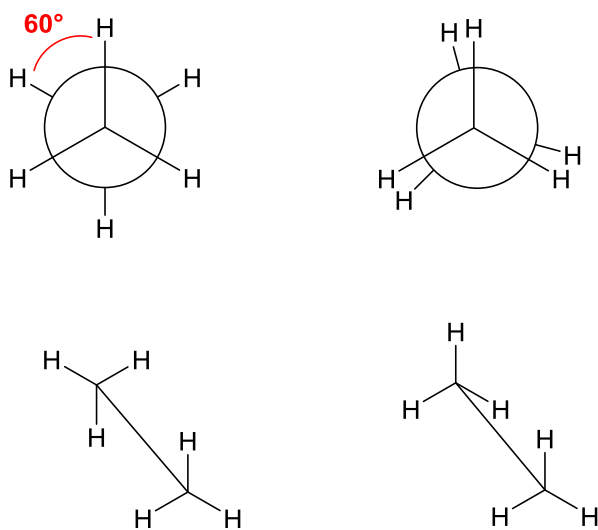

Dihedrání úhel: máme-li atomy navázané v pořadí A–B–C–D, pak dihedrání úhel definujeme jako **úhel mezi dvěma rovinami**, přičemž první rovina je určena atomy A, B, C a druhá rovina je určena atomy B, C, D. Například v molekule peroxidu vodíku je dihedrání úhel takový úhel, který svírají roviny určené atomy H^1 , O, O a O, O, H^2 a je roven hodnotě 94° . Celkově je tedy dihedrání úhel **určen čtveřicí atomů** (v případě peroxidu vodíku atomy H, O, O, H).

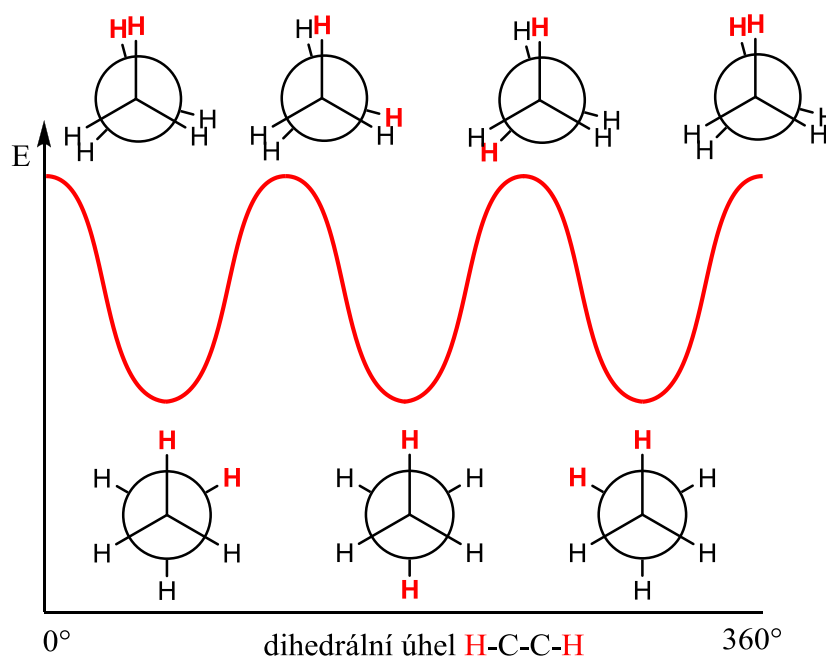

http://wpscms.pearsoncmg.com/wps/media/objects/3662/3750354/Aus_content_19/Fig19-15.jpg

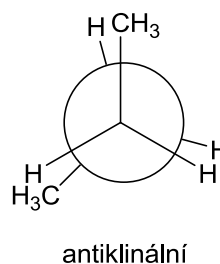
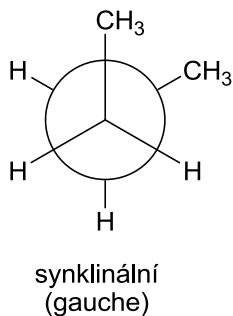
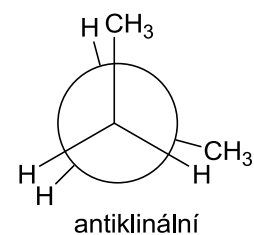
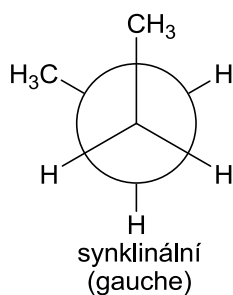
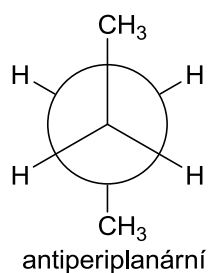
Dihedrání úhel H–C–C–H v ethanu v **zákrytové konformaci** je 0° . V konformaci střídavé to je 60° . Dihedrání úhel lze odečíst například z Newmanovy projekce popřípadě ze vzorců, které s jistou dávkou imaginace připomínají kozu na řezání dřeva (anglicky saw-horse formula).

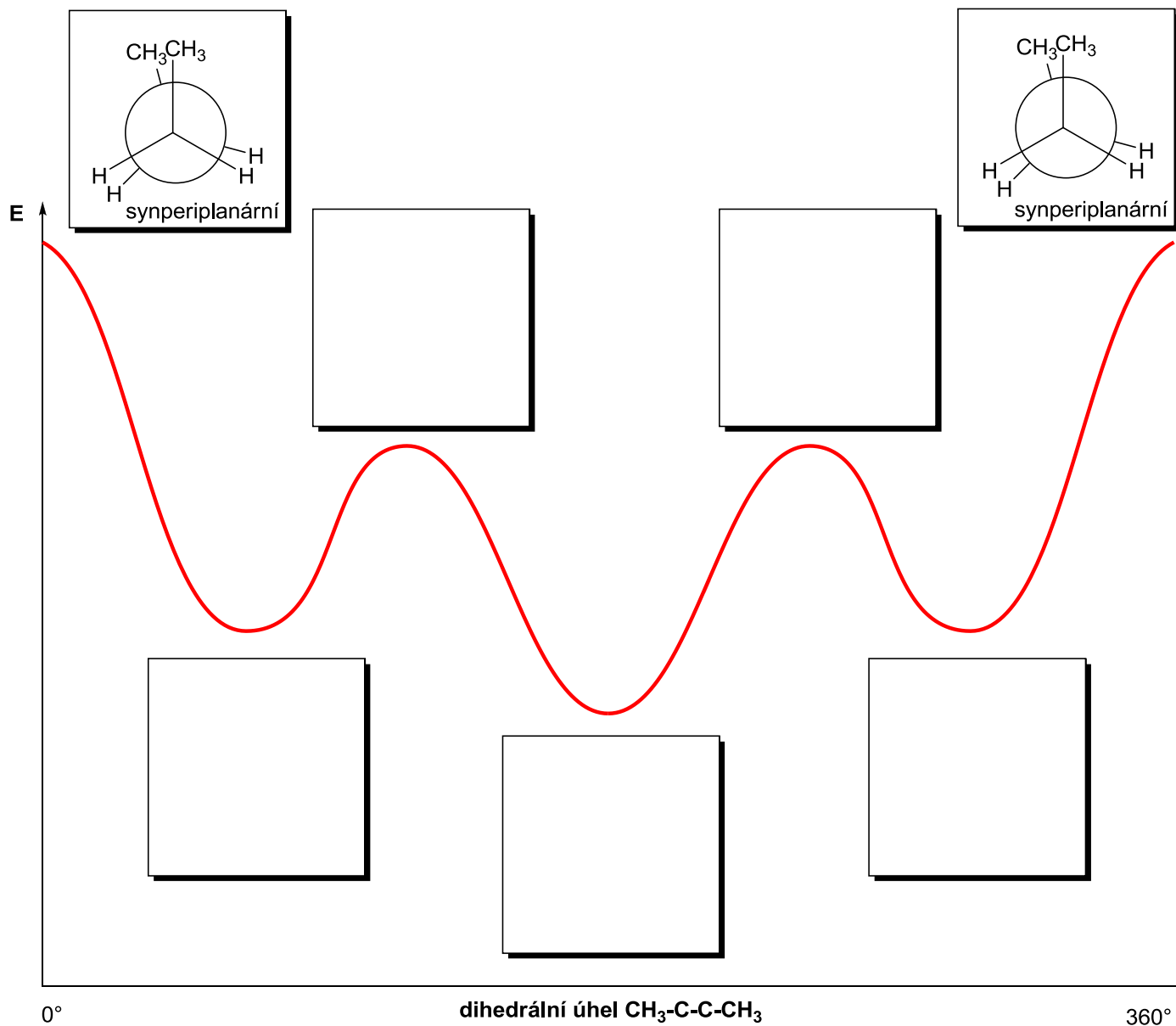

Pro ethan vypadá závislost energie na dihedrálním úhlu následovně. Abychom mohli sledovat změnu dihedrálního úhlu, jeden vodík jsme barevně označili. Jednotlivé vodíky jsou však pochopitelně nerozlišitelné, a proto významné konformace jsou pouze dvě - střídává a zákrytová.

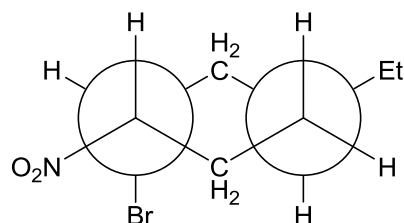
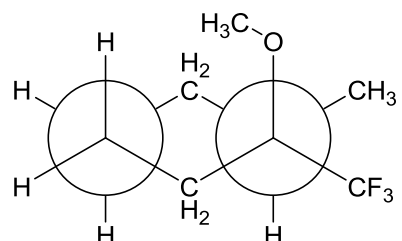
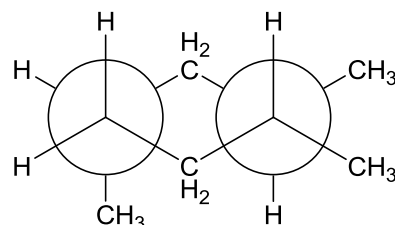
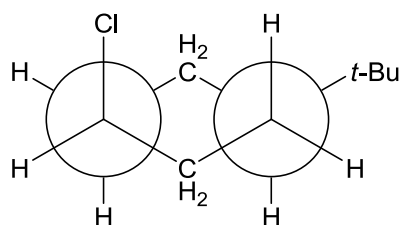
V případě butanu přichází v úvahu hned několik významných konformací. Nepřekvapí, že konformace, kde jsou koncové metyly v zákrytu (nazývaná **synperiplanární**; dihedrální úhel $\text{H}_3\text{C}-\text{C}-\text{C}-\text{CH}_3$ je roven 0° resp. 360°), má nejvyšší energii. **Pokuste se doplnit zbylých pět konformací do vyznačených energetických maxim/minim.** Pomoci Vám může mimojiné právě dihedrální úhel. [gauche: čti goš]

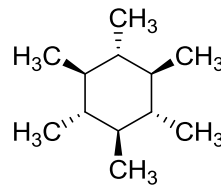
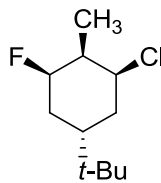
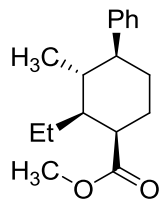
Níže uvedené Newmanovy vzorce znázorňují deriváty cyklohexanu v nejstabilnější konformaci. Pokuste se překreslit tyto vzorce do strukturálního konformačního vzorce (klasická „židlička“). S přihlednutím k ΔG^0 hodnotám si můžete ověřit, zda se skutečně jedná o nejstabilnější konformace. ΔG^0 [kJ/mol]; K=[ax/eq]:

CH ₃ = 7,3	<i>t</i> -Bu = 20	CH ₃ O = 2,7	CF ₃ = 10	Cl = 2,4	Br = 2,8	NO ₂ = 5	Et = 7,5
-----------------------	-------------------	-------------------------	----------------------	----------	----------	---------------------	----------

Nakreslete v nejstabilnější konformaci: ΔG^0 [kJ/mol]; K=[ax/eq]:

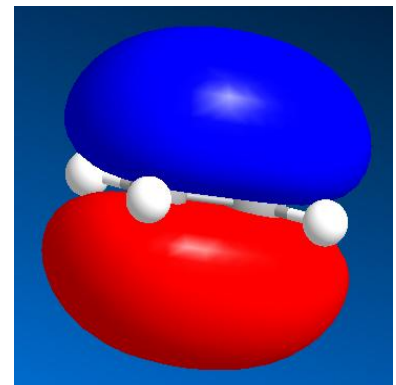
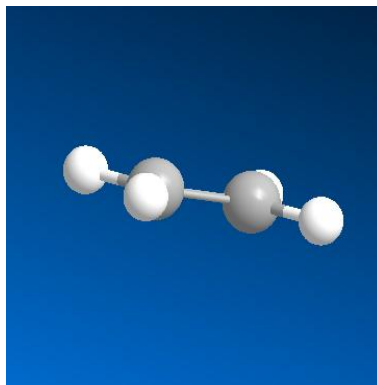
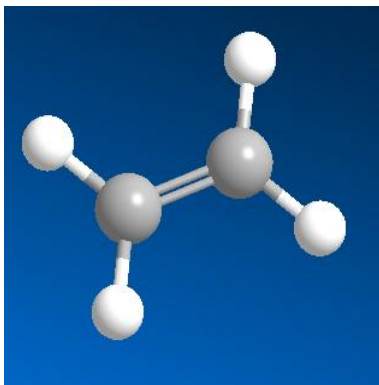
CH ₃ = 7,3	<i>t</i> -Bu = 20	COOCH ₃ = 2,7	Ph = 12	Cl = 2,4	F = 1,5	Et = 7,5
-----------------------	-------------------	--------------------------	---------	----------	---------	----------

Vysvětlete pojmy:

konstituce, konformace, konfigurace, stereoizomer

Kolem jednoduché vazby lze rotovat. U dvojné vazby toto neplatí. Kvůli π -vazbě je rotace znemožněna (překryvem p-atomových orbitalů vzniká vazebný molekulový orbital, který je na obrázku vpravo). Na scénu přichází pojem konfigurace...

Určete konfiguraci uvedených (hypotetických) molekul:

